

2014

DO AUDIBLE

música en diálogo
coa arte,
coa ciencia
e co pensamento
contemporáneos

tactus

con Ana Romaní (poeta)
e Traspiedante Danza
colabora Aula de Acordeón Conservatorio
Profesional de Música de Ourense
xoves 19 de xuño ás 20:00 horas
Sala multiúsos do campus de Ourense
da Universidade de Vigo
Ourense

o canto das baleas

con Francisco Ramos (autor de *La música del siglo XX. Una guía completa*)
xoves 26 de xuño ás 20:00 horas
Museo do Mar de Galicia
Vigo

a música das esferas

con Lluís Nacenta (profesor, ensaísta e
comisario de arte)
sábado 11 de outubro ás 20:00 horas
Casa das Ciencias
A Coruña

a música e o diabólico

con Enrique Gavilán (autor de *Otra historia del tiempo*) e Distracfold Ensemble
(agrupación convidada)
venres 14 de novembro ás 20:00 horas
Museo de Pontevedra
Pontevedra

máis información:

cultura.xunta.es
vertixesonora.net

Do Audible 2014

Un ciclo de concertos que traza puntos de encontro entre a música, a ciencia, a arte e o pensamento contemporáneos. Organizan: Vertixe Sonora Ensemble e Xunta de Galicia

- Tactus

xoves 19 de xuño ás 20.00 h Sala multiúsos Campus de Ourense da Uvigo (Ourense)

coa participación de Ana Romaní (poeta) e trasPediante Danza e a colaboración do Aula Acordeón Conservatorio Profesional de Música de Ourense coordinada por Celia Adrián

Compositores: John Cage (EE.UU.), Daniel Zea (Colombia) e Hugo Morales (México)

Interpreta: Vertixe Sonora Ensemble

- O canto das baleas

xoves 26 de xuño ás 20.00 h Museo do Mar de Galicia (Vigo)

coa participación do divulgador Francisco Ramos (autor *La música del Siglo XX. Una guía completa* editorial Turner)

Compositores: Charles Antoine Fréchette (Canadá) e Fernando Garnero (Arxentina)

Interpreta: Vertixe Sonora Ensemble

- Música das esferas celestes

sábado 11 de outubro ás 20.00 h Casa das Ciencias (A Coruña)

coa participación do profesor, ensaísta e comisario Lluís Nacenta

Compositores: Karlheinz Stockhausen

Interpreta: Vertixe Sonora Ensemble

- A música e o diabólico

venres 14 de novembro ás 20.00 h Sexto Edificio, Museo De Pontevedra (Pontevedra)

coa participación do profesor e ensaísta Enrique Gavilán (autor *Otra historia del tiempo*, editorial Akal)

Compositores: Salvatore Sciarrino (Italia), Pier Luigi Billone (Italia), Mauricio Pauly (Costa Rica)

Interpreta: Distracfold Ensemble (MANCHESTER) (agrupación convidada DO AUDIBLE 2014)

máis información: cultura.xunta.es, vertixesonora.net

Todos os concertos son de balde ata completar aforo

Presentación

Do Audible é un ciclo de concertos que procura a normalización da escoita de música contemporánea no noso territorio.

Do audible investiga puntos de encontro entre a música, a ciencia, a arte e o pensamento que faciliten o achegamento do público non especializado e a conquista dunha percepción musical máis consciente. Proporciona en cada concerto unha experiencia singular e reveladora que devolve a escoita ao seu lugar, como acontecemento capital do entendemento humano.

En Do audible os concertos organízanse arredor dun foco temático —o tacto, o mar, o universo e o diabólico— e interactúan coa palabra cómplice de relevantes personalidades do mundo da cultura, que achegan informacións e perspectivas de interpretación da música esclarecedoras para os ouvintes.

Do Audible descobre a paisaxe sonora da literatura musical dos últimos decenios, rastrea as interaccións ocultas entre diferentes disciplinas ao longo da historia e explica as claves da creación musical de todos os tempos. Aviva a nosa imaxinación, esperta a sensibilidade de públicos novos, procura acadar, na comunión da emoción e da intelixencia, unha experiencia artística transcendente.

Tactus

xoves 19 de xuño ás 20.00 horas Sala Multiusos Universidade de Vigo Campus de Ourense (Ourense)

con Ana Romaní (poeta) e trasPediante Danza

e a colaboración da Aula de acordeón do Conservatorio Profesional de Música de Ourense

Programa

John Cage (Os Anxeles 1912, Nova Iorque 1992)

Hugo Morales Murguía (México)
Xerador1 (2013)

Hugo Morales Murguía *Estudo sobre a carne* (2014)

Hugo Morales Murguía *Estudo sobre o salto* (2014) **Daniel Zea** *Kinecticut* (2012)

Textos e recitado de Ana Romaní

AULA DE ACORDEÓN DO CONSERVATORIO PROFESIONAL DE OURENSE

Nicolás Fernández / Noelia González / Rocío Mosquera / Álvaro Pérez / Erea Carbajales / Xián Vázquez / José M. Domínguez / coordina Celia Adrián

TRASPEDIANTE DANZA

Begoña Cuquejo, Nuria Sotelo, Maciek Sado, Miguel Gendre

VERTIXE SONORA ENSEMBLE

Pablo Coello saxofón / Celia Adrián acordeón / David Durán piano midi / Diego Ventoso percusión / Ramón Souto guitarra eléctrica

Os latidos do corazón dun home respirando tranquilamente, así describía en 1496 o teórico Franchinuss Gaffurius o *tactus*, termo que designaba nos séculos XV e XVI á pulsación da música, e que se indicaba mediante un movemento ascendente e descendente da man, unha leve oscilación que simboliza humildemente a íntima relación que entre movemento do corpo e música acadada a súa máxima expresión na danza.

Tactus, proposta conceptual centrada na percepción sensible do son, aúna todas estas referencias nun espectáculo de música, danza e poesía ó redor da respiración, o tacto, a caricia, a violencia física e o roce dos corpos.

Ana Romaní

A POETA: Ana Romaní, Noia (A Coruña), 1962.

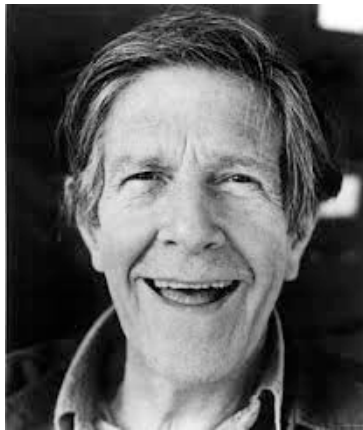
Escritora e xornalista, locutora da Radio Galega onde desde fai trece anos dirixe o programa "Diario Cultural" de emisión diaria. Ten publicado os poemarios Palabra de Mar (Ed. Espiral Maior, 1987), Dás ultimas mareas (Ed. Espiral Maior, 1994), Arden (Ed. Espiral Maior, 1998). Participou en distintos proxectos artísticos, entre eles "Ou Son dá Pedra" de Milladoiro, "Daquelas que cantan. Rosalía na palabra de once poetas galegas" da Fundación Rosalía de Catro", "Son Delas" coordinado por Uxia Senlle. "Lob*s" (1998) con Anton Lopo, "Estalactitas" (2002) con Anxos Romeo e Lupe Gomez, "Catro poetas suicidas. Intervención poética contra a levidade" (2002) en solitario e "A voz e ou poema. Os periplos de Avilés de Taramancos" con Anxo Quintela.

TRASPEDIANTE DANZA

Compañía de artes escénicas que crea en torno ao corpo e a danza. No ano 2010 gaña o Premio Injuve á Mellores Propostas Escénicas coa obra Habelas. Outras obras da compañía son Nin1mm, Baila el vestido verde, Planificar a caída, Up2down, Track6, Corpocámara-sitespecific. Actuaron na Mostra de Teatro de Cee, en Teatro NN Lublin Polonia, en Escena Doméstica en Chile, Localidades Agotadas Oviedo, no Festival de Urones de Castroponce Fetal, Na Rede de Teatros e Auditorio de Galiza, Fiot de Carballo, etc. Artella proxectos culturais relacionados coa danza como corpo(a)terra (Festival de artes do corpo de Ourense), dirixen "D-Ou-tras" Aula de danza da Universidade de Vigo (Campus de Ourense), e outros proxectos.

Sobre as obras e os compositores

John Cage

John Cage (Os Anxeles 1912 – Nova Iorque 1992) é unha das figuras máis importantes da arte contemporánea, non só polas súas innovacións no campo da música senón como pensador, escritor e filósofo.

O que vai converter a John Cage nun dos grandes inovadores musicais deste século apartándoo da tradición Europea, é a procura da "obra aberta" e a introdución da aleatoriedade. Un exemplo deste traballo é o que hoxe presentamos

Hugo Morales Murguía

Compositor e artista sonoro con sede en Holanda, **Hugo Morales Murguía** (México 1979) comisaría este programa onde ademais presenta tres pezas da súa autoría, dúas delas estreanas mundiais –**Estudo sobre o salto e Estudo sobre a carne**–. O seu traballo que actualiza procedementos de autores fundamentais coma Cage ou Alvin Lucier céntrase no desenvolvemento de instrumentos alternativos para a xeración de son. Baseada na extensión dos instrumentos tradicionais ou implementacións instrumentais de obxectos rudimentarios; en canto a técnica, notación, modificación física e diversos usos da tecnoloxía adoitan ser elementos que definen a súa composición e a interpretación musical.

Daniel Zea

Daniel Zea (Colombia 1976), compositor colombiano residente en Suíza onde imparte docencia na Alta Escola de Arte e Deseño de Xenebra (HEAD) de programación de plataformas interactivas de vídeo e son. É membro fundador do ensemble Vortex.

En **Kinecticut** (2012) para catro ordenadores, catro intérpretes e catro kinects –capturadores de imaxe que empregan as XBOX– reflexiona sobre a relación entre home e máquina.

O canto das baleas

xoves 26 de xuño ás 20.00 horas. Museo do Mar de Galicia (Vigo)

coa participación do divulgador Francisco Ramos (autor *La música del Siglo XX. Una guía completa* editorial Turner)

Programa

Charles Antoine Fréchette

(Canadá, 1981) Toposition(s)#3 (2013)

Fernando Garnero (Arxentina 1976)

Ballad (2010)

VERTIXE SONORA ENSEMBLE

Alessandra Rombolà frauta / Pablo Coello saxofón / Criptana Angulo violonchelo / David Durán piano / Diego Ventoso percusión / Ramón Souto difusión de son

En Cantares de Balea mergullámonos nas obra inspiradas no mar aparecidas no Século XX da man do crítico e divulgador de música contemporánea Francisco Ramos. Un século que comenzaba cos exemplos que nos regalaba Debussy en O mar e Ravel en Gaspard de la nuit, e que tivo no mar un estimulante e recorrente disparador da imaxinación sonora.

Francisco Ramos

O relator: Francisco Ramos

Autor da imprescindible “La música del siglo XX. Una guía completa” publicado por Turner Música, Francisco Ramos é crítico de música contemporánea en revistas especializadas coma Scherzo, Nova Música, Espacio Sonoro, etc. Publicou escritos ao redor de aspectos que rodean á música do século XX como “Música e esoterismo”, “A música nos campos de concentración nazis”, “A traxedia de escóita”, “A vangarda musical norteamericana”, entre outros. Neste labor de difusión, tamén ocupan un lugar importante as conferencias e, igualmente, os concertos e obradoiros que organizou no Centro Andaluz de Arte Contemporánea.

Sobre as obras e os compositores

Charles-Antoine Fréchette

Compositor quebequés nado en 1981, gañador do primeiro premio na categoría solo de piano do Concurso Nacional para Novos Compositores da CBC/Radio e cinco premios da SOCAN Fundación para Novos Compositores. Recibiu doazóns e comisións do CAC, CALQ e CIRMNT e membro fundador do Chorum Ensemble, **Charles-Antoine Fréchette** investiga en **Toposition(s)#3** paisaxes sonoras marítimas en disposicións non convencionais e diferentes no espazo do ensemble.

Escrita para saxofón, percusións, piano e violonchelo amplificadas representa diversos comportamentos das olas – lixeira borrasca, pequenas olas rompendo nas pedras, forte oleaxe-, pero tamén os sons das baleas que se referencian no título do programa– baleas xorobadas e belugas – e o interior resoante dun barco atrapado nunha tempestade.

Fernando Garneró

Nado en Xenebra en 1976 e residente en Xenebra, o compositor arxentino **Fernando Garneró**, da inicio en **Ballad** ao seu ciclo “Avoidances”, onde constrúe gramáticas imaxinarias a partir da confrontación de obxectos estéticos referenciados preexistentes.

Escrita para frauta, saxofón, piano, percusión e electrónica, en **Ballad** somete un standar do jazz —a versión pianística de Oscar Peterson da balada How long has this been going on de George e Ira Gershwin— a continuos cambios a diferentes niveis. A estrutura harmónica e o perfil melódico do orixinal, dilatados temporalmente ao extremo, e progresivamente filtrados, conforman un estrato continuo.

A música das esferas

sábado 11 de outubro ás 20.00 horas. Casa das Ciencias (A Coruña)
coa participación do profesor, ensaísta e comisario Lluís Nacenta

Programa

Tierkreis revisitado de Karlheinz Stockhausen e Ángel Faraldo

VERTIXE SONORA ENSEMBLE

Pablo Coello saxofóns / Carlos Méndez contrabaixo / Ángel Faraldo electrónica

Dende Pitágoras e Platón a ancestral tradición que consideraba o universo coma un gran instrumento musical en permanente resoancia mantívose con variacións ata a actualidade cando os poderosos sistemas de medición da NASA puideron verificar que certamente os corpos celestes emiten sons armónicos, a denominada “música das esferas”, e científicos de prestixio, coma a investigadora Lisa Randall, defenden en A teoría das cordas, modelo predictivo fundamental da física teórica, un permanente estado vibracional do universo.

Lluís Nacenta

O relator: Lluís Nacenta

Profesor, ensaísta, comisario e colaborador habitual da revista Nativa e do suplemento Cultura/s de La Vanguardia, imparte docencia no Grado de Diseño e no Master Universitario de Investigación en Arte e Deseño de Eina. Centre Universitari de Disseny i Art de Barcelona. Foi coordinador do Master en Arte Sonoro da Universidad de Barcelona, comisariou para Arts Santa Mònica, o Festival Sónar i el CCCB, impartiu cursos e conferencias no MACBA, o CCCB, o Espai Cultural Caja Madrid e Can Felipa. Tamén colabora na produción da serie Son(i)a de Radio Web MACBA.

Sobre a obra e o compositor

Karlheinz Stockhausen

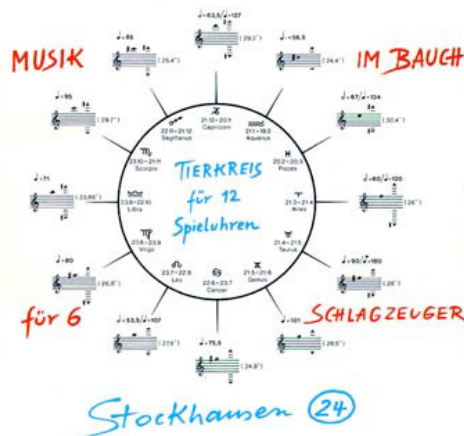

Figura esencial da vangarda musical do século XX, o alemán **Karlheinz Stockhausen** (Mödrath, 1928 – Kürten-Kettenberg, 2007) posúe unha obra inabarcable que vai dende a música aleatoria ó serialismo, pasando pola electroacústica e a composición matemática. Pioneiro no campo da improvisación electrónica, dos concertos de música electrónica en directo e da música intuitiva, escribiu máis de trescentas obras, tendo a súa obra unha extraordinaria influencia no desenvolvemento da música da segunda parte do século XX.

TIERKREIS revisitado

Tierkreis 12 melodías do Zodiaco, é unha das obras máis coñecidas do compositor alemán Karlheinz Stockhausen. Consta de 12 melodías que representan, cada unha delas un signo zodiacal inspiradas no carácter de personas queridas do autor. As melodías de Tierkreis correspondentes ó signo zodiacal de cada momento do ano son tocadas a diario polas campás da torre do concello de Colonia como un tributo ao compositor.

En Tierkreis Revisitado Faraldo explorara as múltiples posibilidades expresivas que ofrece cada unha das melodías nunha proposta mixta espacializada na Casa das Ciencias da Coruña.

Músico experimental activo como compositor e improvisador, **Ángel Faraldo** (Ferrol, 1980) está interesado na exploración sistemática de procesos que maximizan recursos mínimos, como se materializa no seu ciclo The Feedback Study Series (2010-2013), o seu sintetizador dixital MISS (2009) ou a súa concepción da *non-input mixer*. Actualmente é estudante de doutoramento no Music Technology Group, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona.

A música e o diabólico

venres 14 de novembro ás 20.00 horas. Museo De Pontevedra (Pontevedra)

coa participación do profesor e ensaísta Enrique Gavilán (autor *Otra historia del tiempo*, editorial Akal)

Programa

Salvatore Sciarrino (Italia) Tre
notturmi Brillanti (1974-75)

Pierluigi Billone (Italia)
Mani.Giacometti (2014)

Mauricio Pauly (Costa Rica) Its fleece electrostatic (2012)

DISTRACFOLD ENSEMBLE (MANCHESTER)

agrupación convidada DO AUDIBLE 2014

Linda Jankowska *violín* / Emma Richards *viola* / Alice Purton *cello*

Cáseque todas as culturas recoñecenlle un poder excepcional, temible e admirable. O “encantamento” nace do canto: “incantare” significaba en latín “cantar fórmulas máxicas”. Nun coñecido ensaio, Rousseau advertía que a música non se escoita só como algo que está fóra, senón que ti mesmo convértesche en música, que ela che posúe. Na matemática das estruturas musicais viuse tanto a orde esencial do universo coma un dispositivo diabólico, unha burla da orde divina, similar á maxia.

Coa súa beleza demoníaca, a súa capacidade para o encanto e a posesión, a súa ambigüidade insoluble, cuxa manifestación máis sinalada sería o intervalo de cuarta aumentada ou “diabolus in musica”, a música sempre foi percibida con recelo, soispeitosa como é dunha pegada diabólica.

Enrique Gavilán

O relator: Enrique Gavilán

Especialista en Wagner e un dos máis importantes pensadores de música en lingua española, o profesor de Historia medieval na Universidade de Valladolid, forma parte do grupo Sagunto (Grupo de investigación e acción teatral da Universidade de Valencia), e tamén é profesor convidado na Universidade de Bayreuth e na Universidade de Columbia (Nova Iorque). O seu traballo céntrase na teoría da historia, en particular, as relacións entre teatro e historia. Entre as súas publicacións destaca a edición española da "Sociología da relixión" de Max Weber, así como "Escúchame con atención". "Liturxia do relato en Wagner" (2007). Autor asimismo de "Otra historia del tiempo" (2008) e "Entre la historia y el mito: El tiempo en Wagner" (2013) todos eles publicados pola editorial Akal.

Sobre as obras e os compositores

Pierluigi Billone (Italia, 1960) é un dos compositores actuais máis recoñecidos autor dunha obra fundamental e profundamente orixinal que cuestiona os nosos hábitos de escoita e as posibilidades instrumentais.

En **Mani.Giacometti** para violín, viola e violonchelo explora as posibilidades de manipulación dos tres instrumentos de corda ate límites insospeitados atopando timbres e texturas sonoras absolutamente orixinais.

Salvatore Sciarrino (Palermo, 1947) é un dos grandes mestres vivos da música do noso tempo. Os seus **Tre notturni Brillanti** dos anos 70, son pezas de virtuosismo para viola que extenden as posibilidades do instrumento sen desnaturalizalo e ilustran as verbas do antropólogo suízo Alfred Métraux “As estrelas son mulleres que acenden a noite con fogo xeado. É perigoso tocalas porque explotan”

O título **Its fleece electrostatic** (2012), seu vélaro electrostático, provén da novela de David Foster Wallace, *A broma infinda*. Nesta peza para violín e pedais de guitarra podemos visualizar nitidamente como extrae o violinista sons completamente alleos o seu instrumento a partires da electrónica.

Mauricio Pauly (1976) compositor costaricense afincado no Reino Unido compaxina o seu labor coma compositor de música electroacústica, baixista eléctrico e codirector artístico deo Distracfold Ensemble.

Sobre a agrupación convidada DO AUDIBLE 2014

DISTRACFOLD ENSEMBLE (MANCHESTER)

Presente en Darmstadt 2014 e cunha residencia este ano no Festival *Bruit da Musique* en Creuse, Francia, o Distractfold estableceuse dende o seu debut no 2011 como unha voz poderosa e arriscada na comunidade Británica. Colabora coa Architectural Association de Londres e coa Fundación Anthony Burgess en Manchester (onde manteñen unha residencia artística). Mantén unha intensa actividade por todo o continente con estadias nas universidades de Leeds, Brunel e Huddersfield no Reino Unido, e en Ithaca College no estado de Nova Iorque.

VERTIXE SONORA ENSEMBLE

Dende a súa aparición en 2010 o Vertixe Sonora Ensemble convertiuse nun auténtico revulsivo da sociedade galega. A súa permanente estrea de novas obras permite que Galicia participe por primeira vez na súa historia da creación sonora internacional cun protagonismo activo e desafiante. Un referente insustituíble para a derradeira xeración internacional de compositores que atopa nas súas producións a oportunidade de desenvolver propostas musicais cunha perspectiva global e en permanente estado de convulsión na procura da excelencia artística.

Integrada por destacados solistas de música contemporánea de Galicia e de Portugal, Vertixe Sonora Ensemble está formado por artistas sonoros experimentais, artistas plásticos, músicos de jazz, intérpretes clásicos e xentes do teatro e da danza. A partires dunha conciencia da multiplicidade no achegamento ao sonoro, establece un constante diálogo e interacción co pensamento, coa ciencia, coa tecnoloxía e con outras formas artísticas desde unha óptica cosmopolita, integradora e transcultural, para favorecer un espazo aberto á reflexión, á discusión e ao intercambio no campo da música contemporánea, que non renuncia nin ao rigor, nin á transgresión, nin ao espírito de vangarda. Tamén inclúe o Instituto Galego de Sonoloxía, unha plataforma para investigar a experimentación sonora con novos medios.

Vertixe Sonora desenvolve unha programación diversificada procurando dinamizar o ecosistema cultural, o intercambio e a cohesión do territorio. O Ciclo *Música e Arte: Correspondencias Sonoras* (CGAC) e *sonUTopias* (campUSCulturae, Universidade de Santiago de Compostela) en Santiago de Compostela, o *Festival Internacional de Creación Musical Contemporánea Vertixe Sonora* en Vigo, o ciclo *MIHLsons* na cidade de Lugo son algunhas das achegas que están a renovar os públicos de música clásica en Galicia.

O compromiso por divulgar a música do noso tempo e ampliar o seu público lévalle tamén a organizar os cursos de divulgación musical *Aguzar o oído* (MARCO, Vigo), os *Encontros Internacionais de Música Contemporánea, Causal* por toda Galicia, obradoiros de composición e charlas abertas.

A súa labora foi recollida no documental *Correspondencias sonoras* (2013) do cineasta Manuel del Río.